

GRØN SUCCES

LOKAL OMSTILLING DER RYKKER

ZERObutik
KLIMAMÆRKE I SØNDERBORG

ENERGI
AKADEMIET

TEKNOLOGISK
INSTITUT

ENERGI FONDEN

ProjectZero

ZERObutik

For at få butikker til at sænke CO₂-udledningen har Sønderborgs ProjectZero indført en klimamærkeordning, som butikker kan blive en del af, hvis de sparer mere end 10 % på energien. I dag er mere end halvdelen af Sønderborgs butikker med, og de har gennemsnitligt sparet 20 %.

Baggrund

Denne beskrivelse af ZERObutik er en del af en serie casebeskrivelser af succesfulde lokale grønne omstillingsprojekter.

Formålet med casebeskrivelserne er at inspirere til etablering af nye og flere lokale grønne projekter.

Til hver af casebeskrivelserne er der produceret en kort film, som du kan se på www.grønsucces.dk

Læsevejledning

Denne casebeskrivelse er inddelt i fem forskellige afsnit, som kan læses selvstændig. Hvis man fx kun er interesseret i projektets forløb, eller hvilke resultater der blev opnået, kan man springe direkte til disse afsnit.

Afsnittene er inddelt på følgende måde:

Projektets forløb

Beskrivelse af projektets forskellige faser - fra idé til drift.

Drivkraft / Motivation

Hvor kom inspirationen til projektet fra? Hvad fik aktørerne til at igangsætte netop dette projekt?

Lokale forudsætninger

Områdets lokale styrker, samarbejder og/eller en kultur som fremmede projektet. Samt hvilke styrkepositioner – socialt og økonomisk – der findes i området.

Aktører og ressourcer i området

Hvem tog initiativ til projektet, fordelingen af rollerne aktørerne imellem og hvilke kompetencer de involverede har.

Resultater

Projektets resultat. Blev alle de tiltænkte tiltag realiseret, styrkede projektet det lokale fællesskab, og har det været en platform for andre projekter?

Anbefalinger

Generelle anbefalinger til, hvordan man lokalt kan gennemføre succesfulde omstillingsprojekter. De er blevet til på baggrund af denne case og de andre cases, der indgår i projektet *Grøn Succes - lokal omstilling der rykker*.

Projektets forløb

Sønderborg Kommune besluttede i 2006, at de ville være et internationalt fyrtårn i intelligent energihåndtering. Det førte til en overordnet målsætning om at blive CO₂-neutral i 2029 og til etableringen af et offentlig-privat partnerskab, ProjectZero. Ét af partnerskabets tiltag er at få butikker til at lave energibesparelser, hvorefter de bliver ZERObutik-certificeret.

ZERObutik programmet blev startet af det offentlig-private partnerskab, ProjectZero, som arbejder for, at Sønderborgområdet, gennem en grøn vækst, bliver CO₂-neutralt i 2029.

Futura Syd

ProjectZero udspringer af den daværende tænketank, FuturaSyd.

Tænketanken omfattede en bred vifte af førende aktører i lokalsamfundet med repræsentanter fra universitetet, hospitalet, gymnasierne, erhvervsfolk, en tidligere borgmester og kommunaldirektøren.

De ønskede at ændre Sønderborgområdets nedadgående kurve med aftagende befolkningstilvækst og arbejdspladser.

Byens Havn

Et af de første konkrete projekter, der udsprang af tænketankens arbejde, var et fokus på havnen.

Projektet Byens Havn skulle bidrage til, at Sønderborg by fik styrket sin rolle som en levende by med høj kvalitet og stor tiltrækningskraft.

Sønderborg Havneseelskab A/S indgik derfor i 2007 en aftale med arkitekten Frank Gehry om at udarbejde en masterplan for omdannelse af det centrale havneområde.

Fakta om Sønderborg

- Sønderborg kommune og by ligger i Region Syddanmark
- Sønderborg by har 27.785 indbyggere
- Sønderborg Kommune har 75.264 indbyggere

Masterplanen skulle omdanne erhvervshavnen i Sønderborg til et levende miljø med hotel, kunsthall, multikulturhus, kontorer og boliger. Bygninger på i alt ca. 50.000 m².

Omdannelsen af havneområdet skulle ske over en årrække. Ved dette studies afslutning i starten af 2019 er omdannelsen stadigvæk i gang.

Initiativgruppen

Med baggrund i Tænketanken gik en initiativgruppe i gang med at formulere ideer til, hvordan Sønderborg kunne udvikle sig med afsæt i en ambitiøs indsats på klima- og energiområdet.

Efterfølgende mødtes en gruppe af lokale erhvervsfolk for at videreudvikle på ideen.

Multikulturhuset er en del af Frank Gehrys masterplan for havnearealernes omdannelse. Det er et moderne nybyggeri og et renoveret gammelt pakhus, der er "smeltet" sammen.

Fokus på intelligent energihåndtering

Sideløbende med fokus på omdannelsen af den gamle erhvervshavn, konkluderede initiativgruppen, at Sønderborgs virksomheder havde en teknologisk førerposition inden for intelligent energihåndtering, idet mange virksomheder i Sønderborg beskæftigede sig med forskellige elementer inden for dette område.

De konkluderede derfor, at Sønderborg skulle satse på de forretningsmæssige muligheder, som førerpositionen inden for intelligent energihåndtering rummede for Sønderborg.

Derudover skulle forretningsudviklingen kobles sammen med det stigende fokus på løsninger af de globale klimaproblemer.

Verdensklasse

Initiativgruppen inviterede Jørgen Mads Clausen, daværende administrerende direktør for Danfoss til et møde og præsenterede ham for deres idé til at udvikle Sønderborg.

Danfoss var og er Sønderborgs største virksomhed, så det var vigtigt for Tænkertanken at få Jørgen Mads Clausen med på projektet fra starten.

Danfoss A/S hovedkvarter i Elsmark-Lunden. Virksomheden er den største i Sønderborg og er en international koncern.

Jørgen Mads Clausen ville støtte projektet så længe, det ikke bare var et lille kommunalt projekt, men derimod et projekt, der sigtede på at være i verdensklasse.

Realiseringen af ProjectZero

I foråret 2007 skrev initiativgruppen et visionspapir og fik et firma til at kortlægge, hvad man var gode til og ikke så gode til i Sønderborgområdet.

Initiativgruppen havde dermed en rapport, der detaljeret viste udfordringerne for Sønderborg. De havde også et visionspapir, der viste, hvordan man kunne adressere udfordringerne, skabe vækst og brande Sønderborg nationalt og internationalt.

Efterfølgende præsenterede formanden for tænketanken og et medlem i initiativgruppen samt ProjectZero's kommende direktør projektet for byrådet på et møde i maj 2007.

Byrådet bakkede op om visionen for Sønderborgområdet og ideen om at starte et offentlig-privat partnerskab.

Den kommunale involvering

Sønderborg kommune var på dette tidspunkt lige blevet sammenlagt som en fusion af syv kommuner.

Både politikerne og forvaltningen var derfor travlt beskæftiget med at få de nye arbejds gange til at fungere.

Den nye borgmester så dog positivt på idéen i visionen om et CO₂-neutralt Sønderborg i år 2029.

Visionen kunne være med til at skabe ny sammenhængskraft i den nye kommune og ProjectZero blev derfor udpeget som et af byrådets fyrtårne.

Kommunen etablerede internt et klimasekretariat med fokus på kommunen som virksomhed og kommunens klima- og energi politikker og handlinger.

Samspeilet med kommunen

Selv om kommunen var partner i ProjectZero, var der de første par år uklarheder omkring ansvarsfordelingen mellem kommunens klimasekretariat og ProjectZero.

Arbejdsdelingen mellem ProjectZero og kommunen blev løst og er i dag sådan, at kommunens klimasekretariat har ansvar for kommunen som virksomhed og for de kommunale rammer.

ProjectZero-visionen omfatter alle dele af lokalsamfundet og sekretariatet katalyserer derfor de nødvendige indsatsen sammen med den løbende planlægning og monitorering.

Tanken var, at en så stor omstilling ikke kan gennemføres af en enkelt part alene. Kommunen skal løfte sin del og det private sin del.

Fakta om ProjectZero

- Fyrtårn for Sønderborgs omstilling til et CO₂-neutralt samfund i år 2029
- Katalysere vækst og nye grønne arbejdspladser
- Offentligt privat partnerskab
- Forankret i ProjectZero-Fonden
- Indskud fra SE, Bitten & Mads Clausens Fond, DONG Energy og Nordea-fonden

ZERObutik-programmet

Efter at ProjectZero-sekretariatet blev oprettet i 2007, gik arbejdet i gang med at finde ud af, hvordan målsætningen skulle nås.

Starten

I 2008 etablerede sekretariatet ZERObutik-programmet. Formålet var, at få butikkerne i Sønderborg til at spare på energien.

De butikker, der gerne ville være en del af ZERObutik-konceptet, fik et energitjek af en energirådgiver.

Herefter fik butikken en rapport med ideer til eventuelle energiforbedringer. Hvorefter det var op til den enkelte butik at reducere energiforbruget.

Konceptet var, at når butikken kunne dokumentere energibesparelser på 10 % eller mere, så ville de modtage en certificering som ZERObutik. Certificering består af et diplom samt et ZERObutik-mærkat.

Certificerede elektrikere

Konceptet med en enkelt energirådgiver viste sig at være for centralt styret ift. ProjectZeros tilgang om, at de enkelte tiltag skal kunne eksistere på forretningsmæssige præmisser.

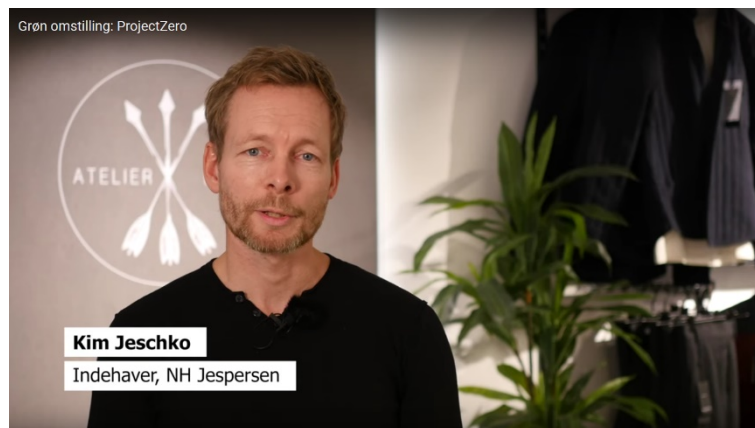
Så sekretariatet satte sig sammen med de elektrikere, som i praksis havde hjulpet butikkerne med at implementere energirådgiverens forslag.

Fakta om ZERObutik

- En ZERObutik modtager et diplom samt et klistermærke til butiksruden
- Det er et synligt bevis over for kunder på, at butikken gør aktiv indsats for klimaet
- Diplomet fremhæver butikkens samlede CO₂-besparelse og de indsatsområder, man har arbejdet med for at opnå den
- Af 300 butikker i Sønderborg området, er 160 nu ZERObutikker
- Hovedparten har lavet en reduktion på 10-20 %
- 4 butikker har reduceret forbruget med 51-70 %

Sammen kom de frem til, at elektrikere gerne ville stå for at lave energirådgivningen, men manglede nogle kompetencer til det.

Sekretariatet afholdte derfor et mini-kursus, hvor elektrikere fra tre forskellige firmaer deltog.

Kim Jeschko ejer ét af de fire certificerede elektrikerfirmaer, der kan rådgive butikkerne i energibesparende tiltag.

Efter at have deltaget i kurset fik de status som certificerede ZERObutik-elektrikere.

Det nye Klimamærke

Efter nogle år kom der tilbagemeldinger fra mange af de først deltagende butikker, at de var klar til at gøre mere end kun at reducere deres energiforbrug med mindst 10 %, som de allerede havde gjort.

På det tidspunkt fandtes der kun et klimamærke, som alle butikker fik, når de havde reduceret energiforbruget med 10 %.

ProjectZero sekretariatet iværksatte derfor en revision af ZERObutik klimamærket, så butikkerne ville få et incitament til kontinuerligt at lave energibesparende tiltag.

Det nye klimamærke blev udrullet i 2017, og er opdelt i forskellige kategorier.

Mærket har endvidere fået en grafisk makeover, men der er stadig tale om et klistermærke til at sætte på butikkens hoveddør og et diplom til at hænge i butikken.

Diplomet er desuden tilføjet fire overordnede indsatsområder, så det er tydeligt, hvor den enkelte butik har sat ind.

Drivkraft og motivation

For at modgå en negativ udvikling i vækst og fraflytning af borgere fik en gruppe erhvervsfolk den idé, at Sønderborg skulle være et internationalt fyrtårn for intelligent energihåndtering.

Grøn vækst

ProjectZero blev startet på baggrund af en brændende platform baseret på dystre forudsigelser om svindende vækst og reduceret befolkningstal i Sønderborgområdet.

Her så nogle visionære personer, at man kunne udnytte en af kommunens styrkepositioner, intelligent energistyring, til at vende den negative udvikling ved at satse på en lokal grøn omstilling.

Fokus på den grønne omstilling i Sønderborg kom derved ikke alene ud fra en grøn idealisme hos hovedpersonerne, den kom som løsningen på et problem ved at udnytte en lokal styrkeposition.

Omstillingen til at være CO₂-neutral i 2029 ville spille ind til fordel for erhvervslivets styrker i Sønderborg, og dermed vende den negative udvikling.

Selve ZERObutik-programmet blev startet af ProjectZero ud fra forståelsen af, at alle dele af Sønderborg skal bidrage for at nå målet i 2029.

De energibesparende tiltag i butikkerne er også med til at give de certificerede elektrikere en ekstra indtægtskilde. Derved er vækstelementet tilstede lokalt i dette program.

ZERObutik skal således ses som et naturligt element i målsætningen for Sønderborg og ProjectZeros arbejde. Det er lige dele vækst og grøn idealisme.

Økonomisk fortjeneste for butikken

Der er ingen tvivl om, at det er meget vigtigt for butikkerne, at de energibesparende tiltag kan tjene sig selv hjem igen, og gerne med en kort tilbagebetalingstid.

Det er også derfor at størstedelen af butikkerne ligger i den hvide kategori med en energibesparelse på mellem 10-20 %.

Butikkerne laver de besparelser med den korteste tilbagebetalingstid først. Jo mere de vil spare på energien, jo større tiltag er det, og tit med en længere tilbagebetalingstid.

Lokale forudsætninger

Et aktivt lokalt erhvervsliv, der var vant til at samarbejde, fik sat gang i visionen om Sønderborg som et internationalt fyrtårn inden for en bæredygtig omstilling af et større lokalt område.

Tekniske virksomheder

Sønderborgområdet er kendetegnet ved have en stor del "teknisk tunge" virksomheder.

Sønderborg har derfor en høj andel af f.eks. ingeniører i befolkningen kombineret med andre typer tekniske uddannede fagfolk.

Danfoss og LINAK er de mest kendte lokale virksomheder, men også virksomheder som OJ Electronics og NIKO underbygger dette forhold.

Sønderborg er derved kendetegnet ved stærke kompetencer, når det gælder elektronik og mekatronics. Syddansk Universitet og EUC Syd understøtter disse kompetencer med både forskning og undervisning.

Aktivt lokalt erhvervsliv

Der er i Sønderborg tradition for, at store udfordringer løses i tæt samarbejde.

Sønderborg er også præget af, at den største virksomhed, Danfoss er meget forbundet til området, og via sin fond støtter forskellige lokale projekter.

Disse forhold har ført til flere offentligt-private partnerskaber såsom havneprojektet og ProjectZero.

Politisk opbakning

En vigtig forudsætning for, at ProjectZero og herunder ZERObutik-programmet er lykkedes har været en stærk lokalpolitisk opbakning.

Der var to primære grunde til, at et enigt byråd støttede visionen.

For det første var der en reel politisk vilje til at finde måder til at skabe vækst i Sønderborg.

For det andet manglede Sønderborg kommune en ny fælles vision, som kunne samle den nyligt sammenlagte kommune.

Den nuværende Sønderborg kommune var nemlig i 2007, som en del af kommunalreformen, blevet etableret gennem en sammenlægning af flere kommuner.

Endelig er kommunalpolitikere altid meget lydhøre, når områdets førende erhvervsliv er enige om at promovere en fælles vision.

Aktører og ressourcer i området

Det var tre lokale erhvervsfolk, som sammen startede ProjectZero. Siden er projektet drevet succesfuldt af den samme direktør. ZERObutik er blevet en succes gennem politisk opbakning, ejerskab fra de certificerede elektrikere og fra butikkerne, som kan se ideen i at spare på energien og spare penge.

Initiativgruppen

Journalist Hanne Risgaard samt de to lokale forretningsfolk Bjarne Rasmussen og Asger Gramkow startede initiativgruppen med baggrund i tænketanken FuturaSyd.

Gruppen var sammensat sådan, at de havde kontakt til forskellige aktører i Sønderborg.

En vigtig faktor var også, at de fik Jørgen Mads Clausen - daværende administrerende direktør for Danfoss A/S og nuværende bestyrelsesformand – til at bakke op om projektet.

Peter Rathje er direktør for ProjectZero, som er et offentligt-privat partnerskab, der har igangsat ZERObutik.

Direktør for ProjectZero

ProjectZero er et offentligt/privat partnerskab, der arbejder for, at Sønderborgområdet, gennem en grøn vækst, bliver CO₂-neutralt i 2029.

Peter Rathje blev i sommeren 2007 ansat som direktør for ProjectZero og har været det lige siden. Han kommer fra det private erhvervsliv, hvor han tidligere har været direktør i flere mellemstore virksomheder i Sønderborgområdet.

Peter Rathje blev inddraget i projektet af formanden for tænketanken FuturaSyd, Asger Gramkow, før projektet blev en realitet.

Peter Rathje var dermed med til at igangsætte ProjectZero. Han tog til byrådsmøder og snakkede med erhvervslivet for at skabe opbakning til visionen og projektet.

Peter Rathje blev ansat til at lede ProjectZero, da han tidligere havde leveret forandring i erhvervsvirksomheder og været formand for bl.a. Sønderborg Erhvervsråd.

Certificerede elektrikere

Det er nu fire certificerede elektrikerfirmaer, der står for rådgivningen og for evt. udskiftning af installationer.

Det har været essentielt for bæredygtigheden i ZERObutik-programmet, at elektrikerfirmaerne er blevet aktive partnere.

ZERObutik driver nu praktisk talt sig selv. Elektrikerne står selv for kontakten med butikkerne og rådgiver dem i nye energibesparende tiltag.

ProjectZero-sekretariatet er dog stadig aktiv med synliggørelse og promovning af programmet.

Borgmesteren

ProjectZero og ZERObutik har stor politisk opbakning i Sønderborg byråd, idet ProjectZero er et af byrådets tre fyrtårne.

Den siddende borgmester har, siden ZERObutik startede i 2008, overrakt diplomer til butikkerne.

Det sker normalt ved specielle arrangementer for at skabe mere opmærksomhed omkring programmet og dermed øge markedsføringsværdien for den enkelte deltagende butik.

Borgmester Erik Lauritzen overrækker november 2018 et guld-diplom til ejeren af Jutta Sko.

Resultater

Sønderborg har i 2017 realiseret en CO₂-reduktion på 35 %. Ud af de omkring 300 butikker i Sønderborg området, er 160 nu ZERObutikker. Hovedparten har lavet en reduktion på 10-20 %, men fire butikker har reduceret deres forbrug med 51-70 %.

CO₂-reduktion i Sønderborg

Sønderborg har sat sig selv et ambitiøst mål om at blive CO₂-neutral i 2029. For at nå det mål har man også sat sig et delmål, om at der skal ske en halvering af CO₂-udledningen i 2020. I 2017 havde Sønderborg opnået en CO₂-reduktion på 35 %.

ZERObutik

Da ZERObutik blev startet tilbage i 2008, blev projektet drevet af ProjectZero-sekretariatet. I dag er ZERObutik primært drevet af de certificerede elektrikere i samarbejde med handelsstandsforeningerne og ProjectZero-sekretariatet.

Af de omkring 300 butikker i Sønderborg området er 160 butikker nu certificeret som ZERObutik.

Det nye klimamærke

Det nye klimamærke med opdeling i forskellige klasser har betydet, at butikkerne har en ekstra motivation for at lave yderligere energibesparende tiltag.

Fx bruger Brugsforeningen for Als og Sundeved klimamærkerne til at skabe et overblik over deres 15 butikker. Ledelsen kan derfor nemt se, hvilke butikker de skal have et fokus på ift. nye tiltag.

Brugsforeningen for Als og Sundeved bruger også butikernes klimamærke i butikernes annoncering.

Hovedparten af de 160 butikker har et hvidt diplom, 4 har et guld-diplom og ingen har endnu realiseret mere end 71% besparelser.

Inddelingen af butikkerne

- Grøn (71-100%) – 0 butikker
- Guld (51-70%) – 4 butikker
- Sølv (31-50%) – 15 butikker
- Bronze (21-30%) – 16 butikker
- Hvid (10-20%) – 125

De resterende butikker i ZERObutik

ProjectZero er nu i gang med at finde løsninger på, hvorledes man kan få de resterende 130 butikker og butiksindehavere med.

Det mest almindelige energibesparende tiltag er at udskifte den gamle belysning med LED. LED bruger langt mere mindre energi end halogenbelysning og indeklimaet er langt mere behageligt, da LED ikke producerer den samme overskudsvarme som halogenpæren.

En af de certificerede elektrikere arbejder på en løsning, hvor de står for at købe LED-spots, og så får betalt investeringen tilbagebetalt via den besparelse, som tiltaget resulterer i.

Elektrikeren vil derved både få sit udlæg tilbage og få mere arbejde. Hvis butiksejeren går i betalingsstandsning, kan elektrikeren tage de installerede LED-spots tilbage, og installere dem et andet sted.

Besparelser i butikkerne

De butikker, der er med i ZERObutik, har dokumenteret deres tiltag og den beregnede effektskabelse.

De mest typiske energibesparende tiltag er udskiftning af den gamle belysning til LED. Butikkerne får derfor et reduceret elforbrug. De deltagende butikker har realiseret en gennemsnitlig besparelse på 20 %.

Jutta Sko en ZERObutik

Butikken Jutta Sko har fx skiftet 96 spots fra halogen til LED spots samt skiftet 148 gamle lysstofrør ud med nye LED rør.

Udskiftningen af de gamle spots og lysstofrør til ny LED-belysning har givet en besparelse på ca. 60 % på elregning

Anbefalinger

Læs seks anbefalinger til, hvordan man lokalt kan gennemføre succesfulde omstillingsprojekter. De er blevet til på baggrund af denne case og de syv andre cases, der indgår i projektet Grøn Succes – lokal omstilling der rykker.

1. **Fælles vision:** Opstil i fællesskab en vision for projektet, som flest mulige i lokalområdet finder spændende. Visionen kan være et modsvar til en udefrakommende udfordring eller ønsket om at styrke sammenholdet i lokalsamfundet, iværksætte en lokal bæredygtig udvikling eller tiltrække nye og ressourcestærke beboere m.m.
2. **Organisering af projektet:** Kortlæg hvordan projektet organiseres bedst. Er der allerede et lokalråd, et skoleråd, en brugsforening eller andet formaliseret samarbejdsform, som projektet kan placeres hos, eller skal der oprettes en ny projektorganisation?
3. **Kortlæg de lokale ressourcer:** Hvem vil være oplagte at inddrage i projektorganisationen? Hvem har tid, relevant erfaring, opbakning lokalt osv. Husk også de små, men vigtige bidrag, som at bage en kage og lave kaffe og gå rundt med indkaldelser. Fordel rollerne i projektet så bredt som muligt i forhold til viden, engagement, tidsmæssige muligheder osv.
4. **Byg oven på en succes:** Det kan være et projekt, som man i lokalsamfundet har arbejdet sammen om tidligere fx etablering af fælleshus, idrætsfaciliteter, renoveringsprojekter m.m., som har givet viden, socialt netværk, identitet eller styrke og dermed kan danne grobund for nye projekter.
5. **Åben og involverende proces:** Sørg for en åben og bredt involverende og informerende proces, hvor der skabes en så bred lokal opbakning til det grønne omstillingsprojekt som muligt. Markedsfør betydningen af projektet - herunder behovet for at have noget at samles om lokalt.
6. **Aftal samarbejdsform med kommunen:** Sørg for, at kommunen inddrages tidligt i projektet bl.a. ved at skitsere projektets vision i forhold til politikere og embedsmænd. Sørg for at afstemme med kommunen, hvordan projektet skal køres. Det er ikke godt, hvis de lokale aktører forventer for meget af kommunen, og heller ikke godt, hvis kommunen lægger sin arbejdsform ned over hovedet på de lokale aktører.

GRØN SUCCES

LOKAL OMSTILLING DER RYKKER

Yderligere information

Hvis du vil vide mere om grønne omstillingsprojekter, kan du kontakte Det Økologiske Råd på tlf. 33 15 09 77 eller læse mere på vores hjemmeside www.ecocouncil.dk.

Hvis du er interesseret i mere information og rådgivning i forhold til at lave et program, der kan skabe incitament til energibesparende tiltag i butikker, kan du kontakte ProjectZero på post@projectzero.dk

Hvis du gerne vil have mere information og rådgivning om, hvordan man bliver en ZERObutik, kan du kontakte en af de certificerede elektrikere i Sønderborg. Læs mere om ZERObutik på www.projectzero.dk.

ISBN: 978-87-93630-07-9

Det Økologiske Råd, maji 2019

Dette casestudie er gennemført af Det Økologiske Råd som led i projektet *Grøn Succes – lokal omstilling der rykker*.

Projektet er gennemført i perioden medio 2018 til medio 2019 i et samarbejde med *Samsø Energiakademi* og *Videncenter for Energibesparelser i bygninger / Teknologisk Institut Taastrup*.

Projektet er finansieret af Energifonden.

Hvis du vil vide mere, kan du gå ind på Det Økologiske Råds hjemmeside for projektet på:

www.grønsucces.dk

Det Økologiske Råd er en uafhængig miljøorganisation, der arbejder for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af samfundet. Vi arbejder med et bredt felt af emner indenfor miljø- og klimaområdet, hvor vi bidrager med viden og realistiske løsninger.

Citering, kopiering og øvrig anvendelse af notatet kan frit foretages med angivelse af kilde.

www.ecocouncil.dk